

Prosjekt **PLUSSMAT**

Et samarbeid for å bedre
mattilbudet til de som er i risiko
for underernæring

Marianne Hope Abel
Ernæringsrådgiver
TINE SA

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

BERGEN KOMMUNE

Støttet av:

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

Tok initiativ til PLUSSMAT-prosjektet

- Høy fokus på ernæring
- Underernæring er underliggende årsak til mange innleggelser og gir dårligere behandlingsresultater
- **Ønske om nye produkter** som er energi- og næringstette
- **Ønske om å få opp kunnskapen om underernæring**

BERGEN KOMMUNE

Ble invitert med

- Har fokus på ernæring i hjemmetjeneste og i sykehjem
- **Ser behov for å bedre mattilbudet** til eldre og syke i risiko for underernæring

Takket ja til å være med

- Så at det var et udekket behov i markedet
- Har egnede råvarer og produksjonsmuligheter
- Har et etablert kundeforhold med helsesektoren
- **Behov for nært samarbeid for å få dyp innsikt**
- **Behov for draghjelp til å få opp kompetansen om underernæring**

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

Plussmat - formål

Bedre mattilbudet til personer i risiko for underernæring

Aktiviteter

- Nye produkter
- Spre kunnskap
- Forskning
- Nye løsninger for å nå hjemmeboende

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

Underernæring

- Tap av vekt
- Tap av muskelmasse
- Redusert mental funksjon
- Nedsatt immunforsvar
- Dårlig tilhelning
- Redusert appetitt

Foto: yaymicro.com

Kostnader ↑

Livkvalitet ↓

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

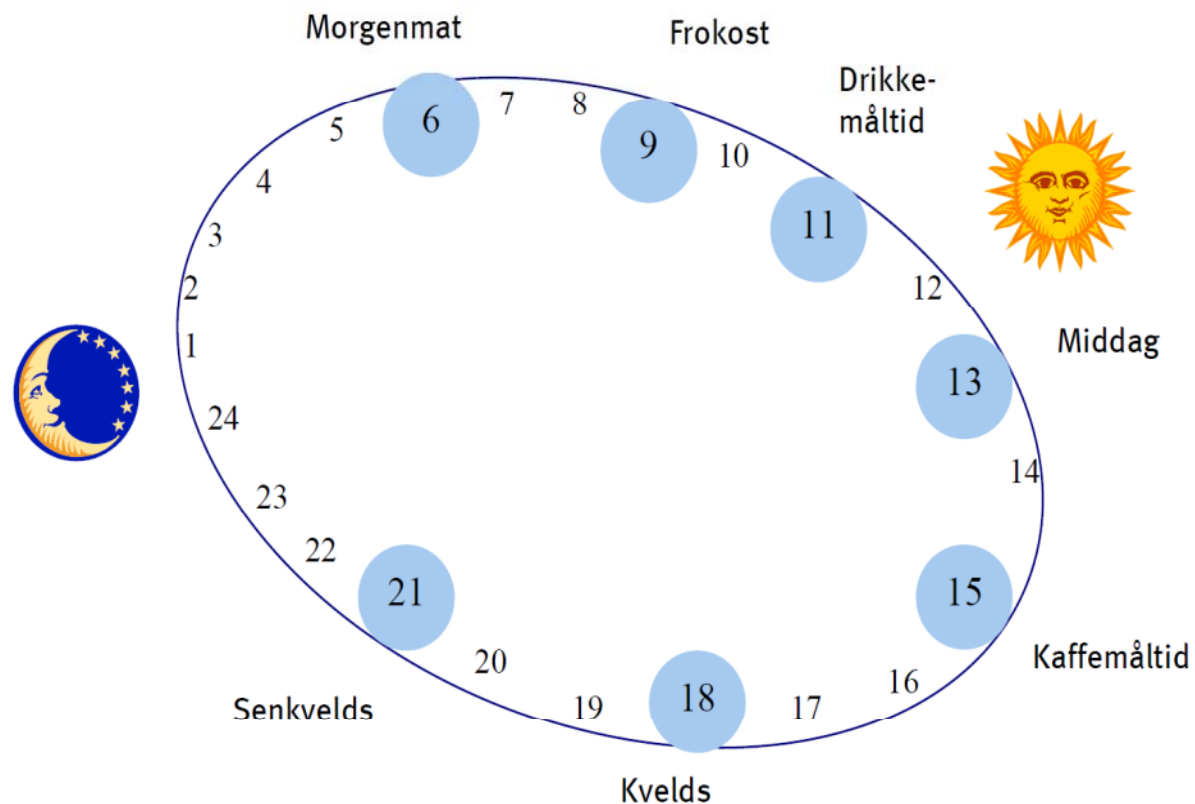
INNOVASJON
NORGE

Anbefalt måltidsfordeling

4 hovedmåltider +
2 mellommåltider

Nattfaste:
maks 11 timer

Figur fra Oslo kommune

Like mange kalorier..

Nøkkelrådskost

Energi og næringstett kost

Foto: Haukeland universitetssjukehus

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

Koststudie fra St. Olav

- Gjennomsnittlig energiinntak:
70 % av beregnet behov
- Gjennomsnittlig proteininntak:
53-80 % av beregnet behov
- Drikke ga kun 11 % av energibehovet
- Mellommåltider ga kun 5 % av energibehovet

Kilde: O. Vea, E. M. Heyerdahl, I. L. Mostad: Hospital meals do not meet patients' energy and protein requirements, Abstract ESPEN 2012

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

Produktutvikling

Skreddersøm:

- Næringsinnhold
- Smak
- Konsistens
- Type produkt
- Emballasje og design

Foto: Heidi Grønnevik

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

EKSPERTENE: – Veldig godt, mener Oddny Kismul (fremst til venstre). Hun har sammen med 13 brukere av Engensenteret, testet styrkedrikk med bringebær. Her er hun sammen med Eva Bruun og (bakerst) Aase Oddbjørg Nilsen og Gerd Veim.

FOTO: MONICA HAUGSTAD

Smaken av styrke

Med bringebærdrikk i rødvinsglasset tester Oddny Kismul (86) det som kan bli fremtidens styrkedrikk for eldre.

MONICA HAUGSTAD
monica.haugstad@tt.no

– Dette var god smak, og god ettersmak. Passelig tykt. Jeg synes det var veldig godt, sier Oddny Kismul.

Hun er dagbruker av Engensenteret i Bergen, og sammen med resten av seniorjengene i dagligstuen, nipper hun til bringebærdrikk i rødvinsglass denne formiddagen. Den er basert på melk og proppt med næringsstoffer.

– Man burde få kjøpt dette i butikken, sier Kismul, som selv har opplevd behov for ekstra god næring etter sykdom og sykehusopphold.

fakta

underernærte eldre

- Mellom 20 og 50 prosent av pasienter i institusjoner som sykehus, sykehjem osv. er underernærte.
- Undersøkelser antyder på at mellom 10 og 46 prosent av hjemmeboende eldre i Norge har en underernæringsstatus.
- Underernæring er betegnelse på situasjon der mangelen på energi, protein eller andre næringsstoffer gir negativ effekt på kroppen eller funksjonsnivå.
- Pasienter med demens, funksjonshemninger, kreft, leddgikt, osteoporose og herte- og lungesykdom er særlig utsatt.
- Appetitt, mottaker, tannproblemer og tryggesveine, svelgesvanser og evne til å spise selv påvirker risikoen.

KILDE: BERGEN KOMMUNE, HELSEBERGEN, TORATEL, HELSEBERGEN

STYRKE: En melkebasert drikk tettpakket med næringsstoffer pluss bringebær, er blant produktene som seniorer i Bergen får si sin mening om.

eller har dårlig appetitt er smaken ekstra viktig. Pris og tilgjengelighet likeså.

Helsebyråden ser for seg at produktene også skal bli tilgjengelig i butikker. Ikke bare eldre, men også andre, for eksempel

– I tillegg har eldre ofte mange diagnoser. Å unngå problemer som følge av ernæringsvikt er viktig for å gi best mulig behandling, fremholder sykepleier Bente Wergeland.

Utklipp fra Bergens Tidende 16/4-2012

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

Mye energi

Ekstra protein

Beriket med
vitamin C og
vitamin D

Tilsatt **rapsolje**
(~1/3 av
fettmengden)

Naturlig rikt
på **kalsium**

Naturlig og
god **smak**

Litt tykk og glatt
konsistens

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

E+ - Mer mat i mindre porsjoner

2 dl E+ "Plussdrikk"
100 g E+ "Et lite kremet måltid"
550 kcal, 21 g protein

3x2 dl helmelk
2x100 g vanlig yoghurt
550 kcal, 26 g protein

1,5 dl lettmelk
1,5 dl druejuice
1,5 dl kaffe
2 skiver kneippbrød med smør
½ banan
½ eple
10 g Jarlsbergost
15 g Gudbrandsdalsost
1 skive salamipølse
Pynt: agurk og tomat
550 kcal, 18 g protein

Mange kan påvirke matinntaket

- Sykepleiere/pleiere
- Leger
- Ernæringsfysiologer
- Hjemmehjelper
- Ergoterapeuter

Helsepersonell

- Innkjøpere
- Kjøkkensjefer
- Avdelingsledere

Matansvarlige

- Hjemmeboende
- På institusjon

Eldre/syke

- Familie
- Venner

Pårørende

Foto: yaymicro.com

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

Utfordringer

- Kunnskapen om underernæring er lav
 - Hvem
 - Konsekvenser
 - Effektive tiltak
- Manglende rutiner
- Ansvarer er ofte ikke plassert
- Stor avstand mellom kjøkken og pasient
- Trange budsjetter til mat

BERGEN KOMMUNE

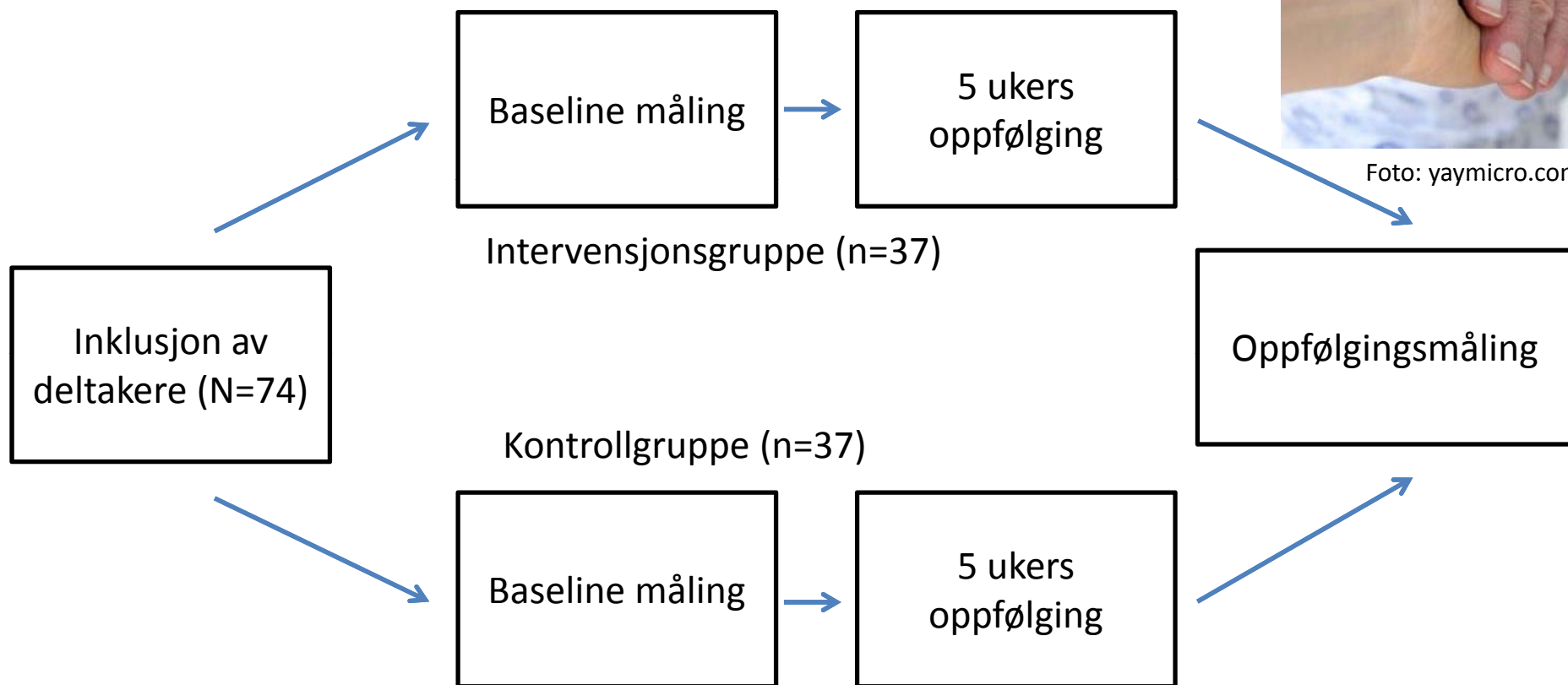

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

Studie: Effekt av E+ til hjemmeboende

Vil 3 dl Plussdrikk i 5 uker endre:

- Næringsinntak
- Vekt
- Kroppssammensetning
- Gripestyrke
- Livskvalitet

Foto: yaymicro.com

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

Vår erfaring

- Viktig med en formalisert kontrakt
- NY rolle – krever tydelige rolleavklaringer
- Skepsis i egne rekker (offentlig sektor)
- En aktivitetsplan som alle parter har sterk eierskap til

BERGEN KOMMUNE

HELSE BERGEN
Haukeland universitetssjukehus

INNOVASJON
NORGE

